

Op 1 januari 2011 telde Nederland nog 418 gemeenten en 12 provincies. Bijna ieder jaar neemt het aantal gemeenten af in verband met—al dan niet gedwongen—fusies. Nadat het kabinet Balkenende IV in februari 2010 was gevallen besloot het parlement drie, door enkele betrokken gemeenten bestreden, herindelingsvoorstellen controversieel te verklaren. In het geval van de zogeheten G4, een Gooise fusie van Naarden, Bussum, Muiden en Weesp, lag Bussum dwars. De fusie van Renswoude, Scherpenzeel en Woudenberg werd niet meer behandeld omdat inwoners van Renswoude duidelijk hadden gemaakt er niets voor te voelen. En in Noord-Limburg was het de gemeente Bergen die zich verzette tegen herindeling met de gemeenten Gennep en Mook & Midde-

laar. Minister Donner moet nu een besluit nemen over handhaving of intrekking van die wetsvoorstellen. Hij weet zich daarbij gebonden aan het regeerakkoord waarin (wederom) het terughoudende uitgangspunt is vastgelegd dat herindelingsvoorstellen van onderaf tot stand moeten komen. Daar wordt wel bij opgemerkt dat de provincies een actieve rol hebben bij het oplossen van bestuurlijke en financiële knelpunten. Het kabinet Rutte blijft zodoende in de pas met de wet ARHI, het legislatieve spoorboekje voor gemeentelijke herindelingsvoorstellen. Maar er lijkt geen sprake te zijn van een ambitie om het lokale- en middenbestuur ferm op de schop te nemen. Afgezien dan, van een voornemen om de WGR+ en de deelgemeenten in Amsterdam en Rotterdam op te heffen en van een plan

om het provinciaal bestuur in de Randstad op te schalen. Dat alles duidt nog eenszins op een integrale aanpak op basis van een samenhangende visie. Tijdens de onlangs gevoerde campagne voor de Provinciale Statenverkiezingen is vaak gepleit voor herverdeling van provinciale taken en schaalvergroting—of zelfs opheffing—van de provincies. Als uitdagend voorbeeld werd—en wordt—niet zelden het in 2007 in Denemarken ingevoerde model genoemd, waarbij provincies plaats maakten voor een beperkt aantal landsdelen met een gelijktijdige drastische reductie van het aantal gemeenten. In dat licht is de brief van de provincies Noord-Holland, Utrecht en Flevoland opmerkelijk, waarin zij bij de minister van BZK aankondigen een onderzoek in te

stellen naar de kansen van een fusie. Ondertussen willen de drie provincies al intensief gaan samenwerken op terreinen als wegen, openbaar vervoer, subsidies en vergunningen.

Het thema 'Herindeling' is op veel plaatsen en in meerdere opzichten actueel; ook al heeft het kabinet er geen speerpunt van gemaakt. Deze NT-trends is er geheel aan gewijd. U vindt in deze editie artikelen over een (voorlopig?) afgeblazen herindeling, een onlangs gerealiseerde maar toch ook wel omstreden fusie en over de plannen van de hiervoor genoemde noordelijke Randstadprovincies. Naast al dit herindelingsgeweld een tegengedruide in de vorm van een pleidooi voor kleinschaligheid.

Redactie NT-trends

CONTROVERSE IN DE KOP VAN NOORD-LIMBURG

INTERVIEW MET LIMBURGS GEDEPUTEERDE GER DRIESSEN

De Limburgse gemeente Bergen heeft zich er vanaf het begin tegen verzet, hoewel ook daar met de kleinst mogelijke meerderheid in de gemeenteraad. Maar de gemeenten Gennep en Mook & Middelaar waren uitgesproken voorstander van gemeentelijke herindeling in de Kop van Noord-Limburg. Omdat ze er gedrieën niet uitkwamen hakte de provincie de knoop door. Het Lim-

burgs Parlement (zoals Provinciale Staten in Limburg zich tegenwoordig noemen) stemde in met een herindelingsadvies. En als alles goed was gegaan, zou de fusie van de drie gemeenten per 1 januari 2011 een feit zijn geweest. Maar de val van het kabinet gooide roet in het eten; de Tweede Kamer voegde het betreffende wetsvoorstel toe aan de lijst van controversiële onderwerpen. In november 2010 gingen de inwoners van

de drie gemeenten naar de stembus vanwege de uitgestelde gemeenteraadsverkiezingen. Tegenstanders van herindeling wonnen daarbij terrein. Niet alleen in Bergen, maar ook in Mook & Middelaar, waar nu een (eveneens krappe) meerderheid in de raad de samenvoeging afwijst. In de aanloop naar de Provinciale Statenverkiezingen heeft de Limburgse VVD, indertijd nog voorstander van herindeling, zich aangesloten bij de tegenstanders uit Bergen en Mook.

ANDRIES KNEVEL

Ondertussen is de nieuwe minister van Binnenlandse Zaken, Piet Hein Donner, in het gebied op bezoek geweest om zich op de hoogte te stellen van de bestuurlijke opvattingen aldaar. Een besluit over intrekking dan wel handhaving van het wetsvoorstel wordt binnenkort verwacht. Duidelijk is dat, als het aan de provincie ligt, de herindeling gewoon doorgaat. Het dagblad De Gelderlander van 7 maart 2011 maakt melding van een brief die GS stuurden aan

Ger Driessen, gedeputeerde provincie Limburg
Portefeuille Bestuurlijke Organisatie

minister Donner en waarin het college krachtig pleit voor handhaving van het wetsvoorstel. GS vinden de fusie zeer noodzakelijk, zowel vanwege de financiële situatie van de drie gemeenten als in verband met het gebrek aan bestuurskracht. De redactie van NT-trends sprak kort voor de statenverkiezingen over de kwestie met verantwoordelijk gedeputeerde Ger Driessen. Die had er daags tevoren een gesprek over gehad met minister Donner.

Driessen: De vraag is nu of de minister zijn oren laat hangen naar kortetermijndenken of dat hij er voor kiest om er een goed bestuur van te maken. En eigenlijk moet ik zeggen: ik moet het vertrouwen in de minister hebben. Mijn inschatting is dat die gemeentelijke herindeling doorgaat.

Maar hij zal de verhoudingen in de Tweede Kamer inschatten. Ja, maar ik heb hem ook gezegd: "als je radeloos wilt worden moet je iedereen om raad vragen"! Als je positie kiest is het voor de Kamer minder gemakkelijk om er uiteindelijk "nee" tegen te zeggen. Als hij het voorstel handhaaft zal er discussie moeten plaatsvinden! Dan zal het gaan om de argumenten. Op basis van argumenten durf ik de discussie aan.

U hoopt dat Donner zich de krachtdadige bestuurder toont die hij uitstraalt te zijn? Absoluut!

Uw (en zijn) CDA wil toch alleen herindelings van onderaf? Deze herindeling past binnen de beleidskaders. Er is bestuurlijk geen enkele discussie dat het moet gebeuren.

Bestuurlijk! Maar ook politiek? De provincie is ook van onderop! Dat is ook meerdere malen door minister Donner

uitgesproken. Men roept in Den Haag dat zaken moeten worden gedecentraliseerd en dat er nog maar twee bestuurslagen moeten zijn voor het nemen van beslissingen. Waar wij als provincie een belangrijke rol gekregen hebben bij herindelings, lijkt het mij voor de hand liggend dat het rijk er van afblijft. Tenzij het strijdig is met in het rijksbeleid opgestelde algemene kaders. Ik snap helemaal niets van die hele politiek daar in Den Haag; ook niet van dat controversieel verklaren. Er was eigenlijk geen enkele aanleiding toe. Het zijn spelletjes om de politiek! Niet om de kwaliteit van het bestuur. De burger is ook helemaal niet geïnteresseerd in die gemeentegrens. Wij hebben onderzoek gedaan, een paar weken geleden nog, waarin we gevraagd hebben: wat vindt u nu belangrijk? De stelling was: "Zelfstandigheid van de gemeente is niet belangrijk zolang er maar goed bestuur wordt en de dienstverlening goed is". Provinciaal zei 61%: "daar zijn we het mee eens. We vinden die zelfstandigheid niet belangrijk zolang er maar goed bestuur wordt en de dienstverlening goed is". In Bergen was dat niet 61%, maar vond 63% dat. In Gennep 71% en in Mook & Middelaar 70%. Dus dat betekent dat burgers niet aan die gemeentegrenzen hechten maar aan het goede bestuur. We hebben ook nog eens gevraagd: "Zou je als provincie moeten ingrijpen als het lokale bestuur de gemeente minder goed bestuurt?". Provinciaal vindt 82% dat dat zou moeten kunnen. In Bergen 85%, in Gennep 82% en in Mook 100%. Je ziet dat in die Kop van Noord-Limburg burgers gewoon aanvoelen wat er moet gebeuren. En het jammerlijke is dat op het niveau van de politiek in Den Haag men denkt op het niveau van Mook te moeten praten. Het is echt de verkeerde lijn.

Bergen is vanaf het begin tegenstander geweest, met als argument dat de gemeente financieel gezond is en dat de burgers

tevreden zijn met de kwaliteit van de dienstverlening. De vraag is of dat nu allemaal zo is, wat je zegt! Want onlangs was er zo'n onderzoek over 'de staat van je gemeente'. Inwoners konden hun mening geven over de gemeente. En van de 151 gemeenten staat Bergen op de 146^e plaats. Dat is toch even een voorbeeld van verreweg de slechts scorende gemeente uit onze provincie. Ik geloof dus niet dat die burgers altijd zo content zijn. En je ziet met name bij het bedrijfsleven, bij organisaties van de landbouw, organisaties van werkgevers, onderwijs, zorginstellingen...., eigenlijk zeggen al die maatschappelijke organisaties: "we moeten echt opschalen; we moeten een grotere gemeente worden, want we komen er zo niet doorheen!"

De provincie moet belangrijke redenen gehad hebben om een herindeling af te dwingen. Wij constateerden dat er veel gemeenten waren, veel verschillende opvattingen, veel bestuurlijke verbanden, veel bestuurlijke drukte en toch ook wel een gebrek om over de eigen grenzen heen te kijken. De belangrijkste conclusie van de bestuurskrachtmetingen was dat de strategische inbreng van gemeenten eigenlijk zeer matig tot onvoldoende was. En dat is toch een belangrijk element: wat is je positie in dat grotere geheel? Wij zijn ervan overtuigd dat sterke gemeenten die verbinding met elkaar veel beter handen en voeten kunnen geven. Je ziet nu al dat een beperkt aantal gemeenten sterk trekt aan de ontwikkeling van Noord-Limburg. Het is een van de snelst groeiende regio's, economisch gezien. De ontwikkeling van een bedrijventerrein van meer dan 1000 Ha in zo'n klein gebied, ja dat is echt uniek. Ik denk dat de Tweede Maasvlakte daar qua omvang concurrerend mee is. De focus moet dus liggen op, wat ik wel eens noem: "het regionale gat". Elke gemeente kan zijn eigen elementen benoemen, zijn eigen voorzieningen. Maar de

zaken die daar overheen gaan, die worden dan vaak over het hoofd gezien.

Het gebied heeft sterke maatschappelijke banden met het Brabantse Land van Cuijk. En vooral Mook ook met zijn Gelderse burens.

Ja, burens heb je altijd. Maar Mook, Gennep en Bergen alleen, zullen individueel nooit iets bereiken! Het zijn daarin geen partijen. Op het moment dat je 40.000 inwoners hebt, als je het samen doet, ben je dat wel. Wij hebben dus gezegd: je moet wel binnen komen en je moet iets hebben om trots op te zijn. We hebben daarbij twee hoofdlijnen genoemd die van noord naar zuid opereren: de N271, de oude rijksweg van Venlo naar Nijmegen, en de Maas. Het zijn eigenlijk boomstammen waar je takken en bladeren aan hangt. Die filosofie heeft Riek Bakker opgezet en uitgewerkt. En daar hebben de Staten onlangs een aantal miljoenen aan toegevoegd en gezegd: "daar willen wij in investeren, om die boom daadwerkelijk te laten bloeien". Als je slim bent ga je vanuit een zelfbewuste positie met 40.000 inwoners profiteren van aangrenzende voorzieningen. Maar als je geen ambitie, vertrouwen en zelfbewustzijn hebt, dan wordt 't niks. Dan kun je zeggen: we zijn Bergen, we hebben een gemeenschapshuis en we gaan volgende week het sportterrein nog een keer extra maaien. Dat kan! Maar je kunt ook voor iets anders gaan! Wij denken dat deze configuratie dat mogelijk maakt.

AGENDA LEDENVERGADERING 25 MAART 2011

Vanaf 13:30 uur: ontvangst deelnemers

14:00 uur : aanvang bijeenkomst

Inleiding : "KLEINER EN BETER OPENBAAR BESTUUR" door Willibrord van Beek (woordvoerder Binnenlandse Zaken van de VVD-fractie in de Tweede Kamer)

15:00—15:30 uur: Pauze

16:00 uur : Einde openbare bijeenkomst

Aansluitend wordt de voorjaarsledenvergadering van de Vereniging Netwerk Tiel gehouden. Leden kunnen desgewenst gebruik maken van een buffet, mits zij zich daarvoor hebben aangemeld.

Deze algemene ledenvergadering wordt gehouden in wijkcentrum De Drumptse Hof, De Balleij 1 in Tiel.

De uitnodiging voor deze bijeenkomst is gepubliceerd op de website van het Netwerk Tiel (in de rubriek Educatie). Alle leden en associés zijn daarover per e-mail geïnformeerd. Ook de stukken voor de huishoudelijke vergadering zijn—in het alleen voor leden toegankelijke deel—op de website te vinden. Als u voor de eerste keer inlogt moet u de toegezonden instructies volgen. Mocht u daar niet meer over beschikken, neem dan contact op met Albert Swinkels door het sturen van een e-mail naar info@alswin.nl

AANMELDING:

Leden en associés kunnen zich voor deze bijeenkomst aanmelden via de website van het Netwerk Tiel, www.netwerktiel.nl. Ga daarvoor naar de rubriek "Educatie".